

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Metropolia Ammattikorkeakoulu yhtyy lausunnossaan Arene ry:n antamaan lausuntoon. Sen lisäksi Metropolia Ammattikorkeakoulu tuo esille tässä lausunnossaan erityisesti niitä kohtia, joihin Metropolia Ammattikorkeakoulu toivoo kiinnitettävän huomiota.

Lain tavoitteet ovat kannatettavia. Entistä verkottuneemmat toimintatavat ja tiedon hyödyntämisen laajuus eri toimijoiden välisessä yhteistyössä asettaa sääntelylle uusia vaatimuksia koskien yhtenäisempää ja yhteen toimivampaa tiedonhallintaa eri toimijoiden välillä. Yhtenäisellä ja mahdollisimman kattavalla yleissääntelyllä voidaan osaltaan varmistaa, että eri toimijoiden tiedonhallinta on laadukasta ja tehokasta sekä karsia mm. tarpeetonta byrokratiaa,

Metropolia Ammattikorkeakoulu esittää, että Opetus- ja kulttuuriministeriö jatkaa tietohallintolain 8.1 §:n mukaisia toimenpiteitä, joiden avulla laaditaan ja ylläpidetään toimialan tietojärjestelmien yhteen toimivuuden kuvauksia ja määrityksiä. Tämä helpottaa yksittäisen korkeakoulun valmistautumista lain vaatimuksiin.

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

-

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Metropolia Ammattikorkeakoulu kannattaa sitä, että useita erillisiä lakeja yhdistetään tähän uuteen lakiin. Erityisen tärkeää on, että kansalaisia koskevia tietoja ei palveluprosesseissa kysytä tarpeettomasti, vaan viranomaisten hallussa olevia tietoja hyödynnetään mahdollisimman laajasti tietosuojan huomioon

ottaen.

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Metropolia Ammattikorkeakoulu kannattaa, että tiedonhallintayksikön johdon tulee tarkemmin käytännössä määrätä työjärjestyksissä tai hallintosäännöissä, miten tiedonhallinnan vastuut ja niihin liittyvät tehtävät jakautuvat tiedonhallintayksikössä. Tehtävien järjestäminen tarkoittaa mm. asiakirjahallinnon ja tietohallinnon sekä muiden toimintojen vastuiden määrittämistä tiedonhallinnan velvollisuuksien toteuttamisessa.

Nykytilanne monessa korkeakoulussa on se, että esim. tietohallintopalvelut, asiakirjahallinto ja arkistointi ovat liikaa eriytyneet toisistaan. Nyt lausunnolla oleva laki saattaa edesauttaa tämän tilanteen parantamisessa.

Metropolia Ammattikorkeakoulu kannattaa Korkeakoulun ylimmän johdon vastuuta siinä, että tiedonhallintayksikössä on ajantasaiset ohjeet tietoaineistojen käsittelystä, tietojärjestelmien käytöstä, tietojenkäsittelyoikeuksista, tiedonhallinnan vastuiden toteuttamisesta käytännössä, tiedonsaantioikeuksien toteuttamisesta ja niiden toteuttamisessa noudatettavista menettelytavoista ja vastuista, tietoturvallisuusjärjestelyistä sekä poikkeusoloihin varautumisesta. Metropolia Ammattikorkeakoulu toteaa samalla, että kaikki tämä vaatii lisäresursointia nykytilanteeseen ja taloudellisia panostuksia.

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lain termi tiedonhallintamalli on uusi ja se korvaa osittain termin ”kokonaisarkkitehtuuri”. On sinänsä harmillista, että nykyisessä tietohallintolaissa oleva vaatimus kokonaisarkkitehtuurista ja sen kuvaamisesta ikään kuin häivytetään nyt uuden käsitteen alle, kun käsite juuri nyt on vihdoinkin tulossa tutummaksi ja käyttökelpoisemmaksi työkaluksi korkeakoulun toiminnan kehittämisessä. Toivomme, että tämä ei hidasta valtakunnallista ja korkeakoulujen välistä kokonaisarkkitehtuurityötä mm. viitearkkitehtuurien, käsitteiden ja yhteen toimivuuden alueilla.

Koskien muutossuunnitelma oleellisista muutoksista (11§). Ymmärryksemme mukaan tämä ei koske yksittäistä ammattikorkeakoulua (viittaus 12§ Lausunto muutossuunnitelmastavelvoitteesta saattaa tiedonhallintamalliinperustuva kuvaus (tiedonhallintakartta) yleiseen tietoverkkoon).

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvallisuus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Kaikissa korkeakoulun nykyisissä järjestelmissä, joissa käsitellään henkilötietoja, ei ole 18§ pykälän edellyttämää lokitietotoimintoa. Näihin investoiminen lisää kustannuksia. Ehdotamme, että CSC-Tieteellinen laskenta Oy hoitaisi yhteisen lokitietopalvelun korkeakoulujen opintohallinnon avainjärjestelmistä.

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Metropolia Ammattikorkeakoulu esittää, että Kansallisarkistolta saatavat lausunnot ja tiedonhallintalautakunnan elinkaari päätökset on saatava kohtuullisessa ajassa, jotta tiedonhallintaa on mahdollista suunnitella ja toteuttaa ilman aiheettomia viivytyksiä.

Tietosuoja-asetuksen soveltamisessa yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat vastustaneet ajatusta, että yksittäinen tutkija tai tutkimusryhmä olisi rekisterinpitäjä. Tutkimusryhmä ei ole oikeushenkilö. Yksittäinen tutkija on, mutta yksityishenkilönä. On kestävä ajatus, että tietosuoja-asetuksen sanktiot suuntautuisivat tutkijaan yksityishenkilönä. Tämän lakiesityksen 37§, 3 momentin mukaan korkeakoulu toimisi tutkimusaineiston rekisterinpitäjänä ilmeisesti vasta sitten, kun tutkija tai tutkimusryhmä on luovuttanut tutkimusaineiston korkeakoulun arkistoon?

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

14. Muut huomiot

-

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

-

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

-

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

-

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

-

Muuta huomioitavaa:

Metropolia Ammattikorkeakoulu ei yhdy lain yleisperusteluissa esitettyyn kantaan siitä, ettei uudella lailla olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Lakiesitys lisää merkittävästi ammattikorkeakoulun tietohallinnon ja arkistohallinnon vaatimuksia. Lain määräämät tehtävät on hoidettava jatkuvasti vähenevillä henkilöresursseilla, jotka johtuvat korkeakoulurahoitukseen tehdyistä leikkauksista. Ainakin seuraavat seikat vaativat resursointia henkilöstöön, tietojärjestelmiin ja ulkoisten asiantuntijapalvelujen hankintaan:

- tiedonhallintamallin vaatimukset
- tiedonhallintakartta
- kaiken tietoaineiston muuntaminen sähköiseen muotoon
- käyttöoikeuksien hallinta ja lokitietojärjestelmä
- muut lain edellyttämät vaatimukset tietoturvaan
- asiatunnus ja asian yksilöinti
- metatietojen hallinta

Puttonen Eeva
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy